

Evaluatie Jeugdhonken

Er is een heel dorp nodig om een kind op te voeden

oktober 2021

1. Aanleiding evaluatie jeugdhonken

Op 3 oktober 2019 heeft de raad van de gemeente Urk een motie aangenomen (M 2019-18). In de motie worden de zorgen uitgesproken over de ontwikkelingen in en om de jeugdhonken op het industrieterrein en de wijze van handhaving.

In de motie verzoekt de raad onder andere het college om:

- De wijze van handhaving van de Beleidsregels Jeugdhonken op korte termijn kritisch te evalueren;
- Het toezicht op jeugdhonken m.b.t. zorgvuldig beheer, fysieke veiligheid en brandveiligheid conform de Beleidsregels Jeugdhonken 2017 te handhaven en naar gelang de uitkomsten van de evaluatie aan te passen;
- Veilige alternatieven voor jeugdhonken integraal in te passen in het beleid dat gemaakt is/wordt op basis van het IJslands Preventiemodel.

2. Gesprek raad over de motie

Op 16 januari 2020 vond een gesprek plaats met de raad, burgemeester en betrokken ambtenaren. In dit gesprek werd antwoord gezocht naar de vraag waar een extra evaluatie vandaan kwam. Ook werd gevraagd of we de evaluatie zelf uit mochten voeren.

Tijdens dit gesprek kwam naar voren dat:

- de raad vooral op zoek is naar op waarheid gebaseerde cijfers. De geluiden uit de samenleving en de gebeurtenissen in en rondom jeugdhonken kwamen niet overeen met wat de toezichthouders rapporteerden.
- de gemeente verwacht dat degene die een jeugdhonk runt, en het convenant tekent, daar volwassen genoeg voor is en verantwoordelijkheidsgevoel heeft. Dit blijkt in de praktijk niet zo te zijn.
- de signalen, op moment van gesprek, onvoldoende serieus worden genomen. Het lijkt er volgens de raad op dat er weggekeken en gedoogd wordt.
- afgevraagd wordt waar de verantwoordelijkheden van de ouders liggen.
- de raad zich zorgen maakt over de veiligheid.
- de beleidsregels niet aangepast, maar nageleefd moeten worden.
- er behoefte is aan een evaluatie met partijen, de mensen van de straat. Niet alleen een bijpraatgesprek met de wethouder.
- er meer aandacht nodig is voor de eigenaren van de gebouwen waar jeugdhonken zijn gevestigd. Die zijn ook aansprakelijk.
- de raad een fysieke bijeenkomst wenst met betrokken partijen, waarin iedereen haar verhaal kan delen. In die periode was er nog geen corona.

3. Plan van aanpak evaluatie

1. Een fysieke bijeenkomst is niet mogelijk vanwege de coronamaatregelen. Echter is het met zoveel partijen en (waarschijnlijk) veel ervaringen en waarnemingen niet effectief om de evaluatie volledig digitaal uit te voeren. Daarom het voorstel om de waarnemingen en ervaringen schriftelijk ophalen bij de volgende partijen:

- GGD Flevoland/Regisseur Sociaal Domein
- Politie Urk
- Brandweer
- Waypoint Urk
- Tactus Verslavingszorg
- Caritas Urk
- Voortgezet Onderwijs
- Kerken
- Jongeren.

Bij het ophalen van de schriftelijke waarnemingen en ervaringen zijn de volgende vragen gesteld:

- Naam, functie, organisatie.
- Vanuit welke rol heeft u te maken met de jeugdhonken?
- Heeft u rechtstreeks contact met de jongeren in de jeugdhonken? Of hoort / leest u de waarnemingen en ervaringen via derden?
- Bent u bekend met de criteria in de Beleidsregels Jeugdhonken?
- Zo ja, ziet of hoort u dat jeugdhonken zich aan de criteria houden? Of juist niet? Kunt u vertellen welke criteria goed gaan en welke niet?
- Heeft u overige waarnemingen of ervaringen met jeugdhonken die u met gemeente Urk wilt delen? Bijvoorbeeld op het gebied van veiligheid?
- Heeft u, door uw contact met jeugd of derden, inzicht in de behoefte van de Urker jeugd op het gebied van vrijetijdsbesteding/uitgaan? Zo ja, wilt u dit met gemeente Urk delen?

4. Samenvatting bevindingen

Voor de duidelijkheid, in het navolgende is sprake van het delen van waarnemingen en ervaringen door de betrokken organisaties. Op basis hiervan ontstaat echter wel een beeld waaruit de gemeente in een vervolgtraject haar verantwoordelijkheid zal moeten nemen.

Cijfers

Als we op zoek moeten naar op waarheid gebaseerde cijfers omdat de geluiden uit de samenleving en de gebeurtenissen in en rondom jeugdhonken niet overeen komen met wat de toezichthouders rapporteerden, dan kunnen we kort zijn. Op waarheid gebaseerde cijfers zijn er niet! Precieze aantallen zijn niet te geven. Wel zijn er schattingen vanuit verschillende hoeken en die komen naar waarschijnlijkheid het dichtst in de buurt van de waarheid:

- In totaal zijn er 40 – 60 jeugdhonken met in het weekend totaal zo'n 800 – 1.200 bezoekers (*n.b.: tijdens de integrale controle begin oktober werden op het bedrijventerrein al 7 "jeugdhonken" aangetroffen onder één straatnaam!*)
- 20 – 30 honken leveren nauwelijks tot geen problemen op
- Van die laatste groep zijn 10 – 15 honken in gebruik door groepen ouderen
- Van de 20 – 30 honken die wél problemen opleveren is de betiteling "illegale horeca" op zijn plaats

- In een klein deel van die honken wordt bovenmatig veel geld verdient door de uitbaters
- In die (echt problematische) honken vindt niet alleen overmatig alcoholgebruik plaats, maar ook andere vormen van grensoverschrijdend gedrag (middelengebruik (m.n. lachgas en 3 MMC), te jonge bezoekers, te veel bezoekers, dronken voeren, seksuele activiteiten).

Verantwoordelijkheidsgevoel jongeren

Zijn degenen die een jeugdhonk runnen, een convenant tekenen, daar ook volwassen genoeg voor en hebben zij voldoende verantwoordelijkheidsgevoel?

Als we kijken naar het aantal getekende convenanten die recent nog golden (6), wat er nu nog resteert (2) en het aantal honken dat in het verleden is gesloten door de gemeente dan zou een volmondig NEE op zijn plaats zijn. Maar dan wordt uitsluitend ingezoomd op de convenanten en dat is niet het beste uitgangspunt voor beantwoording van de vraag.

Zo'n 50% van de honken doen het redelijk tot goed, bezorgen geen overlast, ruimen hun afval op en houden zich aan normen en waarden die van een honk mogen worden verwacht. Vriendengroepen die in hun eigen (al dan niet zelf gecreëerde) omgeving (kantine, gehuurde ruimten) elkaar ontmoeten en gewoon de gezelligheid zoeken.

In de resterende 50% (de illegale horeca) is de uitbater qua leeftijd wellicht wel volwassen maar is verantwoordelijkheidsgevoel, gelet op de zich daar voordoende activiteiten, veelal nauwelijks tot niet aanwezig. Voor een klein deel geldt zelfs dat men uitsluitend uit is op eigen gewin en met gevaar voor ondermijning.

De signalen worden voldoende serieus genomen. Wegkijken en gedogen is (in elk geval nu) niet aan de orde. In het weekend worden regelmatig controles uitgevoerd. Waar het echter aan ontbreekt is (geschoolde) capaciteit. Dat hoeven niet persé uitsluitend BOA's te zijn (hoewel 2 wel erg weinig is om of dienst te doen in elk weekend, hetzij als actieve BOA op het bedrijventerrein, hetzij als achterwacht voor de toezichthouders).

(Naschrift: inmiddels is hier een verbeteringsslag ingevoerd. De huidige aangetrokken toezichthouders zijn MBO-geschoold).

Verantwoordelijkheid ouders

"Soms heeft het onderwijs te maken met leerlingen die op maandag herstellen moeten van zaken die zich in het weekend hebben voltrokken, zowel fysiek als mentaal."

Als uitgegaan wordt van 50% honken die het predicaat "illegale horeca" opgeplakt zouden moeten krijgen, dan mag worden veronderstelt dat daar zo'n 400-600 jongeren aanwezig zijn waarvan een redelijk deel toch in kennelijke staat thuis komt. Weekend in, weekend uit. Vanuit het onderwijs wordt aangegeven: *"Soms heeft het onderwijs te maken met leerlingen die op maandag herstellen moeten van zaken die zich in het weekend hebben voltrokken, zowel fysiek als mentaal."* Dat zal in niet mindere mate gelden voor jongeren die al werk hebben en voor hun werkgevers.

Urk heeft ca. 3.700 inwoners in de leeftijd van 15 tot 24 jaar. Als we uitgaan van het hiervoor genoemde getal van 400 - 600 jongeren dan gaat het om 11 - 16% van alle jongeren in die leeftijdscategorie. Een aantal jongeren zal uit hetzelfde gezin komen, een aantal jongeren zal uit een één-ouder gezin komen dus

in dit geval moet een voorzichtige schatting worden gemaakt van het aantal betrokken ouders. Heel voorzichtig komen we dan uit op een aantal van zo'n 600 tot 800 ouders die direct de gevolgen meemaken van de activiteiten van hun kinderen in het weekend. Dat aantal noemen mag echter absoluut geen kwalificatie met zich meebrengen voor die groep ouders.

Een citaat uit één van de reacties: *"It takes a whole village, to raise a child..."*. Kunnen we met de vinger wijzen naar de ouders? Of hebben we allemaal verantwoordelijkheden hierin? Gemeente? Onderwijs? Kerken? Maatschappelijke organisaties?

Veiligheid

Op veiligheid wordt slechts éénmaal gecontroleerd voorafgaand aan het afsluiten van een convenant. Er van uitgaande dat er slechts 6 convenanten (waarvan er nog slechts 2 in stand zijn) in het verleden zijn afgesloten tegen een totaal aantal van 40 – 60 honken, dan moet de conclusie zijn dat er onvoldoende wordt gecontroleerd op veiligheid (Bouwbesluit, brandveiligheid).

Naleving beleidsregels, geen aanpassing

Voor een goed begrip, de beleidsregels (criteria) van het Jeugdhonkenbeleid zijn:

1. Er moet sprake zijn van een **besloten** karakter.
2. Uitsluitend toegankelijk voor personen van 16-jaar en ouder (**legitimatieplicht**).
3. Kleinschalig (maximaal 1 persoon per m2 netto vloeroppervlak met een **maximum van 25 personen**).
4. **Geen commerciële bedrijfsvoering** zoals bijvoorbeeld de verkoop van (non)alcoholische dranken en/of etenswaren, openbare uitnodigingen etc.
5. Geen verstoring van de openbare orde en veiligheid (**geen overlast veroorzaken aan derden**).
6. **Geen handel in en gebruik/bezit van drugs, wapens en vuurwerk** in (de directe omgeving van) het jeugdhonk.
7. Bepalingen met betrekking tot **brandveiligheid en vluchtwegen moeten in acht genomen** zijn op grond van het **geldende Bouwbesluit**.
8. Het gebruik als jeugdhonk is altijd **ondergeschikt aan de bedrijfsmatige activiteiten in en op de locatie van het bedrijfspand**. Een bedrijfspand in hoofdzaak of uitsluitend gebruiken als jeugdhonk is niet toegestaan.
9. Er mogen **geen personen in kennelijke staat van dronkenschap** in een jeugdhonk aanwezig zijn.
10. Er is een **registratieplicht voor de 18+ contactpersonen/aanspreekpunten van het bedrijfspand/jeugdhonk**. De contactgegevens van de eigenaar van het bedrijfspand en de jongeren die het jeugdhonk runnen moeten bekend zijn. Tijdens opening van het jeugdhonk moet één van de jongeren die het jeugdhonk runnen aanwezig zijn.
11. Te allen tijde **wordt toegang verleend aan toezichthouders**.
12. **Nieuwe en bestaande jeugdhonken mogen niet geopend worden voordat deze criteria als onderdeel van het convenant 2019 ondertekend** zijn door de eigenaar van het bedrijfspand en de jongeren die het jeugdhonk runnen.

Uit de reacties die door de organisaties zijn gegeven (zie hierna onder 5. Bevindingen) kunnen de nodige conclusies worden getrokken ten aanzien van de naleving.

Fysieke bijeenkomst met betrokken partijen

Gelet op de inbreng vanuit de organisaties is dit een wenselijke gedachte. Deze bijeenkomst met alle partijen die hebben gereageerd dient dan vooraf te gaan aan een bijeenkomst met de eigenaren.

Eigenaren opstellen jeugdhonken

Soms zijn de panden waarin jeugdhonken zijn gevestigd eigendom van de uitbaters zelf. In veel gevallen gaat het echter om huur of gebruik om niet. Of de eigenaren altijd op de hoogte zijn van wat zich precies afspeelt in hun pand is niet duidelijk. Wellicht is om die reden een fysieke bijeenkomst (zodra dat kan) wenselijk.

5. Bevindingen van de betrokken organisaties

Brandweer

De Brandweer controleert feitelijk alleen de eerste keer vóór er een convenant wordt afgesloten. Men doet dit samen met BWT. Qua voorzieningen brandveiligheid meestal akkoord. De controle van het aantal personen blijft moeilijk/lastig.

Veiligheid valt vaak wel op te lossen met het stellen van een maximaal aantal personen (25). Verder dienen duidelijke, controleerbare afspraken te worden gemaakt en dient er vaker te worden gecontroleerd.

Tenslotte zou de onderlinge afstand moeten worden vergroot tussen honken in verband met het voorkomen van overlast.

Toezicht en Handhaving

Naar schatting zijn er op Urk zo'n 40 tot 60 jeugdhonken. Daarvan is de helft (20 – 30) te benoemen als een echt honk waar een vaste groep bij elkaar komt om gewoon een gezellig avondje onder elkaar te zijn. Van die laatste groep zijn er ook 10 – 15 honken waar ouderen bij elkaar komen om wat te drinken en eten en gewoon even onder elkaar zijn. Deze honken veroorzaken over het algemeen geen overlast en er valt goed met hen te praten.

De categorie jeugdhonken die feitelijk zijn te betitelen als illegale horeca (ook 20 – 30) waar wordt betaald voor een consumptie via bonnen, kaarten, tikkies, lappen waar regelmatige overloop plaatsvindt, waar (te) veel bezoekers aanwezig zijn dan volgens de richtlijnen mag, bezorgen de meeste overlast. In veel van deze honken is ook sprake van drugsgebruik en in enkele gevallen wordt dat ook openlijk gedaan en verhandeld. Andere zaken die nogal eens voorvallen: te jonge bezoekers (<16 jaar en ook 13/14 jarigen), dronken voeren, misbruik, seksuele activiteiten. Een constatering (die overigens ook door de politie wordt gedaan) is het gevaar van ondermijning. Er gaan in deze categorie “honken” nogal eens flinke bedragen om waarbij door de uitbaters een fors jaarinkomen wordt verkregen. Zwart geld dat op één of andere manier ook weer moet worden witgewassen en kan worden gebruikt voor andere activiteiten die het daglicht niet kunnen verdragen. Bij sluiting van een “honk” popt die daarna wel weer ergens anders op.

Op het bedrijventerrein zijn in het weekend naar schatting 800 – 1.200 jongeren aanwezig. Veelal van vrijdag tot en met zondag.

Toezicht is er in het weekend wel maar een controle kan vanwege de minimale capaciteit niet goed genoeg plaatsvinden. Bovendien zijn de uitbaters van de ergste categorie sterk in misleiding van controleurs. Camerabewaking, op afstand bedienbare apparatuur, elkaar waarschuwen voor controles (via bijv. whatsappgroepen) en daarop anticiperen.

Van de 6 convenanten die sinds 2019 werden gesloten zijn er nog slechts 2 overgebleven. De jeugdhonken staan niet meer te springen om een convenant te sluiten (zelfs de echte jeugdhonken niet om maar zoveel

mogelijk onder de radar te kunnen blijven). Probleem is vaak ook dat eigenaren moeilijk zijn aan te spreken (onbekend, weten vaak niet wat er zich in hun pand afspeelt omdat ze het immers alleen maar verhuren).

Politie

De rol van de politie ten aanzien van de jeugdhonken (40 – 60 is een aannemelijk aantal) is in zijn algemeenheid de zorg/handhaving van de openbare orde, zorg en veiligheid. Van vernielingen, mishandelingen & ongelukken tot en met (on)zichtbare ernstige drugs- en alcoholproblematiek onder minderjarigen en jongvolwassenen.

“Iedereen die hier komt gebruikt drugs, iedereen gebruikt drugs”.

De ervaringen van de politie komen vanuit directe waarnemingen, feiten en omstandigheden en indirecte informatie. Bijvoorbeeld van ouders, maatschappelijk werk, ambulance personeel maar ook van jongeren zelf. Gevleugelde uitspraken van jongeren zijn bijvoorbeeld, “het is toch niet verboden” v.w.b. lachgas en 3MMC maar ook “iedereen die hier komt gebruikt drugs, iedereen gebruikt drugs”. Verder is er ook buiten de jeugdhonken regelmatig contact met jongeren die uit zichzelf bij ons komen. Daar krijgen ze informatie over bijvoorbeeld drugsgebruik van maar ook over andere gebeurtenissen. Ook heeft de politie van daaruit gesprekken met jongeren waar het gewoon niet goed mee gaat.

De door de gemeente vastgestelde beleidscriteria ten aanzien van de jeugdhonken zijn bekend bij de politie maar het probleem is dat niet iedere partij zich houdt of kan houden aan de gestelde voorwaarden of eisen binnen het beleid. De honken zelf houden zich in elk geval niet aan de criteria van het jeugdhonkenbeleid. Er wordt niet gelet op leeftijd in combinatie met alcohol en drugs. Er wordt niet of nauwelijks gelet op veiligheid, aantallen per m2 etc..

Opvallend is dat er ook ouders zijn die hun kinderen naar de jeugdhonken brengen. Handhaven is een probleem, toezicht en handhaving wil wel maar vanwege kennis en capaciteit gebrek komt het daar nauwelijks van. *(Naschrift: inmiddels is hier een verbeteringsslag ingevoerd. De huidige aangetrokken toezichthouders zijn MBO-geschoold)*. Gebrek aan urgentiebesef of duiding vanuit de gemeente speelt ook een rol.

Politie en gemeentelijke BOA's/toezichthouders trekt op met toezicht en handhaving en delen regelmatig hun bevindingen.

Waar behoefte aan bestaat is duidelijkheid en handhaving daarvan. Op dit moment zijn er zo'n 40 – 60 honken. In de loop van de afgelopen decennia zijn de kleine barretjes in een aantal gevallen gegroeid tot illegale horeca met de nodige consequenties van dien. De ergste gevallen zitten aan de Griend, de Riepel en het Waaigat. Daar komen in enkele gevallen totaal zo'n 300 bezoekers en daar wordt ook veel, heel veel geld verdient door enkele personen. Jongeren zoeken altijd hun grenzen op en proberen die verder op te rekken en dat is hier bijna ongehinderd ook gebeurd.

Lachgas en 3MMC zijn de meest gebruikte drugs mede omdat die op Urk heel makkelijk verkrijgbaar zijn. En vaak weten de ouders niet eens waar hun kinderen (ook 14/15 jarigen) mee bezig zijn. Ouders zouden daarin veel bewuster moeten worden.

Toezicht binnen de illegale horeca is er niet. Er wordt ongehinderd drank geschonken en bijna zonder rem gedronken. Als dat samen gaat met drugsgebruik is veiligheid ook in het geding. De politie wordt vaak niet

meer gebeld als er wat gebeurd is. Men neemt direct contact op met de ambulance en die mogen om privacy redenen niets doorgeven aan de politie, tenzij er sprake is van misdrijven.

Omdat de verdiensten goed zijn voor enkele “honken” is ook het gevaar van ondermijning aanwezig.

Omdat de verdiensten goed zijn voor die enkele “honken” is ook het gevaar van ondermijning aanwezig. In dit verband moet gedacht worden aan het witwassen van het verdiende geld, het drugsgebruik en de handel daarvan en de aantrekkingskracht die dat kan hebben op criminele organisaties. Los daarvan is niet denkbeeldig dat de concurrentie van illegale horeca een zekere invloed kan hebben op de legale horeca om de concurrentienadelen te verminderen (denk in dit verband aan het witwassen van geld via de legale horeca. Beide partijen “verdienen” er dan aan.).

Het zou volgens de politie goed zijn als:

- ouders beter worden voorgelicht over wat er in de honken gebeurt;
- het capaciteitsprobleem bij de BOA's/toezichthouders wordt opgelost;
- samenwerking met andere gemeenten bij inzet BOA's/toezichthouders mogelijk werd zodat er ook eens gerichte acties kunnen plaatsvinden. (Naschrift: ook bij andere gemeenten speelt veelal een capaciteitsprobleem dus is dit niet 1, 2, 3 op te lossen!).

Waypoint

Er is sprake van rechtstreeks contact met een groot gedeelte van de groepen jongeren die in de jeugdhonken zitten. Er zijn (vooral) kleinere jeugdhonken die niet in beeld zijn. Verder is er ook direct contact met de jongeren bijvoorbeeld op scholen of in gesprekken (niet in de jeugdhonken). Ook via derden (bijvoorbeeld ouders) is er sprake van contacten.

Voor wat betreft de beleidsregels Jeugdhonken ziet Waypoint dat de honken zich daar niet aan houden. Weinig tot geen naleving dus waarbij gedacht moet worden aan leeftijd, legitimatieplicht, besloten karakter.

Het beoogde besloten karakter is ook lang niet altijd aan de orde. Er is sprake van veel overloop tussen jeugdhonken (hoewel dat laatste tijdens de coronaperiode veel minder gebeurde).

Commerciële bedrijfsvoering is een vraagteken. Wanneer is dit het geval? Uitbaters van jeugdhonken weten prima te vertellen hoeveel ze overhouden aan een weekend. Betaling soms middels kaart of Tikkie. Meestal lappen en onbeperkt drinken. Sommigen hebben wel een kaartje maar meestal een bedrag per avond of per week. In een groot gedeelte van de barretjes zitten drugsgebruikers, niet iedereen gebruikt dan natuurlijk. In een enkele bar wordt openlijk gebruikt. Taboe lijkt steeds meer te verdwijnen. Drugsgebruik vindt trouwens plaats in en buiten jeugdhonken.

Er moet wel iets gigantisch mis gaan voor het zover komt dat ze moeten sluiten/ontruimen.

Veiligheid is weer een apart verhaal. Het is bijzonder te noemen dat het zo vaak nog goed gaat. De brandveiligheid als er veel personen aanwezig zijn bijvoorbeeld. Leeftijd, 15/16 is wel normaal. Meestal is het een kwestie van lappen en onbeperkt drinken. Als er echt een keer problemen zijn regelen ze wel praktische zaken zoals bijvoorbeeld brandblussers. Er lijkt ook weinig noodzaak omdat ze bij overtreding van de handhavers vooral een “stevige foei” krijgen maar er moet wel iets gigantisch mis gaan voor het

zover komt dat ze moeten sluiten/ontruimen. De trappen zijn bijvoorbeeld ontzettend gevaarlijk, zonder reling. Daar zouden ook criteria op moeten worden gesteld door brandweer of gemeente.

Eigenaren van boxen lijken geen verantwoordelijkheid te nemen. Verhuren hun bovenverdieping en trekken zich daarna terug. Als er iets gebeurd zijn ze niet thuis. Hier zou meer werk van gemaakt kunnen worden om als gemeenschap bewust te worden van de problemen die er in sommige jeugdhonken zijn en de dingen die daar plaatsvinden. Hetzelfde geldt voor ouders, die lijken te denken dat het nog hetzelfde als in hun tijd terwijl er toch wel degelijk heel andere zaken aan de orde zijn in een groot gedeelte van de jeugdhonken.

Er is behoefte aan uitgaansgelegenheden maar zolang er jeugdhonken zijn zullen die de voorkeur blijven houden. De groep 12 tot 14/15 jarigen zou wel baat hebben bij een alternatief (alcoholvrij, denk aan 't Jeugd). De rots wordt gezien als een christelijke alternatief door jonge jongeren (14/15) die nu op het industrieterrein terecht komen. Jongeren willen een plekje met eigen muziekkeuze, eigen hoekje met vrienden. *Let op, dit is een aanname op basis van contact met jongeren.* Door de coronacrisis speelt er zich veel af bij ouders in overkappingen/garages waarbij ook zorgelijke dingen gebeuren. Dit kan ook positief zijn en doorzetten na de crisis, maar Waypoint spreekt men regelmatig jongeren die daar van hun ouders dan mogen drinken bijvoorbeeld en waarbij ze dan ook experimenteren met verdovende middelen.

Conclusie en aanbevelingen Waypoint:

- *Verbinding met sport zou beter kunnen/moeten. Er zijn in de jeugdhonken weinig jongeren in de leeftijdscategorie die sporten. Terwijl als ze dat wel doen, ze vaak serieus zijn en daar rekening mee houden in hun vrijetijdsbesteding.*
- *Strengere handhaving, echt sluiten en ook permanent. De "goeden" belonen door open te blijven. Andere gewoon permanent dicht. Niet alleen de uitbater die op papier staat bestraffen maar ook de eigenaar en de hele groep. Als ze zeggen dat het echt een besloten groep is die samenkomt (zoals een criterium is) dan kan dat ook geregistreerd worden. Op die manier kan voorkomen worden dat ze de volgende dag een nieuw jeugdhonk openen.*
- *Handhaving op plekken die geen officieel jeugdhonk zijn. Eventueel door politie als er geen gronden zijn waarop handhavers kunnen handhaven. Dit voorkomt dat gesloten jeugdhonken verder gaan op een andere plek zonder zich te registreren. Dit vraagt wellicht inzet van jongerenwerker(s)/jongerencoaches en samenwerking met politie. Waypoint signaleert namelijk sowieso meer van dit soort ongeregistreerde jeugdhonken. Onderling zijn ze goed op de hoogte dat "de handhavers je dan niks kunnen maken"*

Tactus

Tactus is in contact met de jongeren waar zorgen zijn omtrent gebruik¹. Deze jongeren gaan naar de 'jeugdhonken' (waar die dan ook gevestigd zijn).

Tactus is niet direct bekend met de jeugdhonken maar indirect wel als met klanten gesproken wordt over dat wat daar wordt gedaan/ dat wat zij dan gebruiken.

De vraag is of bij de gemeente het onderwerp veiligheid wel goed op het netvlies staat. Als het gaat om het gebruik van middelen in de jeugdhonken zou dat namelijk zorgelijk zijn.

¹Binnen de verslavingszorg wordt er gesproken over verslaving aan middelen (denk aan alcohol, cannabis en XTC) en gedragsverslaving (denk aan gamen, gokken, seks, eten). Wanneer wordt gesproken over gebruik dan wordt ook bedoeld schermverslaving.

De jeugd geeft zelf aan (en dat is niet alleen op Urk) dat men zich verveelt! Ondanks dat Caritas echt super leuke activiteiten organiseren. “Je mag niets, je kan niets enz.”.

Vanuit Durf worden hele mooie en leuke initiatieven ondernomen om veel diverse activiteiten te organiseren voor de doelgroep maar als dit wordt benoemd, zeggen de jongeren die door Tactus worden gezien dat ze daar niet naar toe gaan. Die willen vooral met en bij elkaar zitten, een potje voetballen, muziek maken maar ook gebruiken.

De jongeren die bij Tactus in het vizier zijn en die gebruiken, gebruiken ook veelvuldig en verschillende middelen door elkaar heen. Zonder dat daar toezicht op is!

Wenselijk zou wel zijn dat er activiteiten worden georganiseerd voor de “oudere jongeren doelgroep” en hoe mooi zou dat zijn als dit in samenwerking is met hen, zodat zij ook de ander kunnen stimuleren om mee te doen.

Wat de jeugd veel terug geeft op deze vraag is dat er te weinig te doen is op uitgaansgebied.

Conclusie en aanbevelingen Tactus:

Maak eigenaren en uitbaters deskundiger over gebruik van middelen. Zorg ervoor dat wanneer je akkoord geeft voor een jeugdhonk en de criteria dat een IVA training verplicht is, liefst een die fysiek/ digitaal wordt gegeven (IVA= Instructie verantwoord Alcohol schenken). Daarbij dan niet alleen richten op Alcohol maar ook andere middelen. Je kan een IVA training ook digitaal halen en is niet heel ingewikkeld.

Wanneer je een live versie verplicht maakt zou een Waypoint/Tactus Verslavingszorg dan is dat al een stap op weg naar bewustwording. En dus ook preventie....

Gaat het om 18- of dat er geen alcohol mag worden geschonken dan zou een workshop moeten komen omtrent, hoe ga je met de jeugdhonk om o.i.d. voordat er überhaupt een jeugdhonk mag worden geopend.

Caritas

Caritas heeft te maken met het jeugd en jongerenwerk op Urk. In die hoedanigheid is men slechts zijdelings betrokken bij het jeugdhonkenbeleid op Urk.

De jongeren die bij Caritas in beeld zijn hebben veelal moeite met een zinvolle invulling geven van hun vrije tijd, het goed kunnen beoordelen van een juist sociaal netwerk of het vinden van een passende vorm van arbeid of scholing. Het is goed mogelijk dat deze jongeren ook in de jeugdhonken komen.

Conclusie en aanbeveling Caritas:

Er is een mooi initiatief ontstaan n.a.v. de rellen, zowel de wethouder als de burgemeester zijn op een goede manier in gesprek met de jongere. Hier neemt Caritas Urk ook aan deel. Deze informatie is uit de eerste hand en erg waardevol. Ook de laatste bijeenkomst geeft weer nieuwe inzichten (zie ook onder “Jongeren”). Dit initiatief moet worden voortgezet.

Onderwijs

Onderwijsorganisaties voor het VO geven les aan jongeren waarvan een deel als vrijetijdsbesteding de jeugdhonken bezoekt. Hun waarnemingen en ervaringen komen dan ook slechts indirect binnen bij docenten en mentoren.

Uit de verhalen waar het onderwijs mee geconfronteerd wordt middels die gesprekken zijn echter niet minder verontrustend:

- Alcoholgebruik onder jongeren is hoog (ook onder de jonge jeugd)
- Commerciële activiteiten vinden plaats
- Om controles door BOA's of politie wordt gelachen (deze zijn makkelijk te omzeilen via Appgroepen waarin ze elkaar waarschuwen)
- Leeftijdgrenzen worden veelal niet gehanteerd
- Jeugd van 12 en 13 jaar houden zich op in de jeugdhonken
- Een deel van de jongeren (met name meisjes) bevinden zich in de jeugdhonken in onveilige situaties (gebruik van alcohol, verdovende middelen, seksuele contacten/ misbruik en intimidatie)
- Alcohol is maatschappelijk geaccepteerd, ook onder jongeren.
- Het onderwijs maakt zich met name zorgen om de omgang van jongeren onderling, maar vooral de omgang van jongens met (jonge) meisjes.
- Jongeren maken dingen mee die ze mentaal nog niet aankunnen.
- Deze zaken kunnen als trauma's aangeduid worden.
- Soms heeft het onderwijs te maken met leerlingen die op maandag herstellen moeten van zaken die zich in het weekend hebben voltrokken, zowel fysiek als mentaal.

Aanbevelingen vanuit het onderwijs zijn:

- Strak beleid op dit vlak is noodzakelijk, jongeren begeven zich in onveilige situaties op gebied van middelengebruik en seksueel gedrag. Daarnaast zijn er zorgen omtrent de brandveiligheid.
- Eigenaren van deze jeugdhonken benaderen en confronteren met deze onveilige situaties.
- Bedrijfsleven monitoren op het laten werken van minderjarige jongeren in de visindustrie (geeft financiële ruimte voor jongeren om verkeerde keuzes te maken)
- Alternatieven ontwikkelen voor de jongere en oudere jeugd en daarin ruimhartig investeren. Maak daarbij gebruik van bestaande initiatieven.
 - Sport
 - Cultureel
 - Uitgaan
- Samen met de scholen inzetten op preventie.
 - Grenzen stellen
 - Middelengebruik
 - Seksualiteit
 - Omgaan met groepsdruk

Conclusie Onderwijs

Preventie aan de voorkant en uitgebreidere controle en strakke handhaving aan de achterkant is noodzakelijk. Het gaat anders van kwaad tot erger. Aansluiting bij het project DURF van de gemeente Urk is méér dan aan te bevelen, zelfs noodzakelijk. Met preventie kan worden voorkomen dat in de toekomst de repressie aan de achterzijde nog meer moet worden gehanteerd. Zie ook: <https://urkdurft.nl/durf-en-het-ijslands-preventiemodel/>

De Kerken

Van de kerken/jeugdouderlingen zijn er 7 (4 denominaties) reacties binnengekomen.

Over het algemeen is het contact met de jongeren (uiteraard) direct binnen de kerkelijke sfeer. In directe zin (bezoek jeugdhonken) zijn er geen ervaringen. Niettemin, via dat indirecte contact is er wel sprake van een redelijk beeld.

Door de kerken wordt gewezen op een tweedeling. Er zijn inderdaad jeugdhonken op het Urker bedrijventerrein aanwezig. Jongeren zitten bij elkaar als vriendenploeg, lappen met elkaar een bepaald bedrag en brengen de avond gezamenlijk door. Deze honken zijn ook vaak wat primitief van aard. Ze komen samen in bijvoorbeeld een keukentje of kantine van een box. Deze vorm van samenzijn is volgens de kerken zoals ook een jeugdhonk bedoeld is. Er is sprake van kleine aantallen bezoekers en de sociale controle is goed.

Deze gelegenheden worden ook veel vaker in verbinding gebracht met illegale praktijken waaronder drugsgebruik, jongeren aanwezig onder 14 jaar, seksuele activiteiten.

Daarnaast zijn er ook gelegenheden die door veel verschillende jongeren bezocht worden, deze zijn hier ook veel meer op ingericht. Grotere groepen kunnen hier bij elkaar komen en er kan sprake zijn van betaling per consumptie. Een verkapte (illegale) vorm van horeca (semi-café's). Deze gelegenheden voldoen niet aan de afspraken. Deze gelegenheden worden ook veel vaker in verbinding gebracht met illegale praktijken waaronder drugsgebruik, jongeren aanwezig onder 14 jaar, seksuele activiteiten. Als jongeren raddraaiers aan moeten wijzen worden deze ook vaak aan dit soort gelegenheden gelinkt. Hier zou veel meer toezicht op moeten komen.

Veiligheid en hygiëne zijn vaak genoemde onderwerpen van zorg: gebrek aan vluchtwegen; niemand nuchter aanwezig in geval van een ongeluk of geweld; geen toezicht als jongeren dronken worden gevoerd; brandveiligheid. Gepleit wordt voor een regelmatige controle naar de veiligheidseisen. Tip daarbij: men hoort nogal eens dat er maatregelen zijn genomen door de honken (camera's) zodat er voorzorgsmaatregelen kunnen worden genomen waarbij het meeste uit het zicht van de controleurs is, uit het zicht is en blijft. Aanbeveling is om de controles onaangekondigd te doen.

Kerken snappen overigens wel dat jongeren zoeken naar een betaalbare uitgaansmogelijkheid en zelfs als dat gepaard gaat met het gebruik van alcohol, zij het in niet overvloedige mate. Dat daar iets voor moet worden geregeld, dat heeft de voorkeur van de kerken.

Aanbevelingen vanuit de kerken:

- *Deze uitdaging is een gemeenschappelijk iets, we hebben de gehele gemeenschap nodig om tot een werkbaar geheel te komen. We zullen onze jeugd moeten helpen hierbij. Hier horen regels bij maar ook mogelijkheden. Als gemeenschap zullen we dus niet alleen maar iets moeten willen verbieden maar zullen we ook de jeugd tegemoet moeten komen en hen de gelegenheden bieden om elkaar te ontmoeten.*
- *Er lijkt nu een soort gedoogbeleid te worden gevoerd maar het lijkt echter mogelijk om jaarlijks in kaart te brengen waar onze jongeren bij elkaar komen, wat zijn de locaties, hoe zien deze er uit? Op deze manier kan de gemeente er achter komen waar de honken zitten en waar de illegale horeca. Wat er door de week overdag gebeurt op het industriegebied is aardig zichtbaar (al ook zal daar nog genoeg onzichtbaar zijn). Alle bedrijfspanden hebben een bepaald bestemmingsplan en met dit plan in handen zou de gemeente een dergelijke inventarisatie kunnen doen. Vervolgens zouden afspraken gemaakt kunnen worden. Wat kan er wel en wat kan er gewoon niet. In het woord 'nee' zit ook heel veel liefde. Maar wat de jeugd nodig heeft is het 'waarom' achter de 'nee'.*

- *Onze jongeren groeien op in een 'Google' maatschappij, wat ik wil hebben, vind ik en is binnen 24 uur bij mij thuisbezorgt. Wachten is niet meer iets wat aangeleerd wordt. Jongeren zijn al op jongere leeftijd bezig met dingen die niet passen bij de leeftijd, er zijn kinderen in het weekend aanwezig op het industrieterrein, die al volop in het uitgaansleven staan. Als gemeente in haar geheel laten we dit gebeuren, we moeten met elkaar om de tafel... 'It takes a whole village, to raise a child...' Wij hebben zo'n mooie boodschap voor de jongeren, we mogen vertellen over Hem! Maar de wereld schreeuwt harder en weet je wat het is de oudere generatie die ook meeschreeuwt....*
- *Als gemeente heeft u net als de ouders van onze jeugd een zorgtaak en een bepaalde verantwoordelijkheid over onze jeugd. Mijn advies is om altijd met de jeugd te praten en niet alleen over de jeugd. Vraag ook onze jeugd hoe ze tegen het jeugdhonkenbeleid aan kijken en stel je zelf als gemeente kwetsbaar op en vraag wat jullie goed doen en wat beter kan. Je kan nog voor verrassingen komen te staan met hun input en feedback.*
- *Persoonlijk vind ik dat er veel te weinig voor onze jeugd wordt gedaan op het gebied van vrijetijdsbesteding, hier valt nog veel te verbeteren.*
- *Denk eens aan, met name de jongere jeugd van 12-15 jaar, wat wordt hiervoor georganiseerd en waar kunnen zij naar toe? Dit is de kweekvijver van de jeugdhonken omdat er niets anders voor hen is. Je zou kunnen zeggen dat hier de Rots een belangrijke plaats inneemt, echter dit is maar voor een klein deel van de jeugd interessant. Richt je pijlen als gemeente eerst op deze groep jongeren en probeer hier een beleidsplan voor te maken en kom met alternatieven voor deze groep, voordat je te laat bent en ze verspreid over het industrieterrein zitten.*
- *Als je als gemeente een goed alternatief weet te verzinnen voor de jongere jeugd van 12+ zullen de jeugdhonken uiteindelijk gaan verdwijnen op het industrieterrein.*
- *Creëren van een veilige omgeving. Urk is kindvriendelijk maar voor de jeugd levensgevaarlijk, drugs, vechtpartijen, dronken voeren zonder toezicht.*
- *Er zijn al ernstige ongelukken gebeurt zonder toezicht het is wachten dat zich een ramp voordoet. De gemeente kan zich dan niet verschuilen achter een gedoogbeleid!*
- *Daar waar slechts één in- en uitgang is mag geen jeugdhonk zijn.*
- *Sluitingstijd invoeren, de reguliere horeca heeft ook een sluitingstijd*
- *Meer toezicht*
- *Door het jeugdhonkenbeleid zijn het zuipketen geworden waarbij men zich goedkoop kan indrinken zonder toezicht en het daardoor kan ontsporen in de late avonden in de reguliere horeca.*
- *Urk heeft een alcoholprobleem. Is het mogelijk om in overleg met de sporthallen verkoop van alcohol later te starten sommigen strompelen om 19:00 bezopen uit een sporthal en gaan dan door in de jeugdhonken of reguliere horeca.*
- *Moet gewoon een grote gezellige bar komen met passende regels wat redelijk past bij het dorp. En vooral aansluit bij de jeugd.*
- *Als elke kerkgemeenschap wat enthousiastelingen hebben in hun kerk, dat zij een jeugdvereniging opstarten, met allerlei variaties. Een aantal kerken doet dat met twee groepen van 12-15 jr. en van 16 jr en ouder. Dat gaat heel goed.*

Conclusie Kerken

Kerken snappen wel dat er uitgaansmogelijkheden moeten zijn voor de jeugd. Controle, veiligheid en toezicht zijn daarbij echter van essentieel belang. Bovendien moet de illegale (commerciële) horeca worden geweerd. Men heeft geen bezwaar tegen de echte jeugdhonken waar een kleine groep jongeren samenkomen onder het genot van (eventuele) alcoholische versnaperingen. Wel zal er meer toezicht moeten komen op de gelegenheden zelf. Waar gaat het goed? Laat dat dan zo. Waar gaat het niet goed? Ingrijpen en niet tolereren.

Jongeren zelf aan het woord

Op 10 april 2021 zijn er gesprekken gevoerd met een groot aantal jongeren. De bevindingen daarvan worden hier eerst onverkort weergegeven:

Groep 1, Zeer divers van VMBO scholier die de corona als heel erg lastig ervaart tot een ZZP'er waarbij er in zijn beleving niets is gewijzigd. Een ieder kon hier goed aangeven hoe zijn vrije tijd eruit ziet. Elkaar ontmoeten was een belangrijk gespreksthema binnen de groep.

Het hebben van een plek waar je je vrienden kunt ontmoeten is belangrijk.

Groep 2, Was een klein groepje, wederom werkende jongeren. Het hebben van een plek waar je je vrienden kunt ontmoeten is belangrijk. Dit is naast je werk van groot belang, hier werd ook duidelijk dat er bewust gekozen werd voor het hebben van een plek maar niet gezien te willen worden als jeugdhonk. Dit kan in de ogen van deze jongeren ook nadelen hebben. Zeker als je deze plek hebt gemaakt uitsluitend voor je eigen vrienden.

Groep 3, Een groep met wat oudere jongeren. Zij zijn al jaren actief in een jeugdhonk wat door de gemeente ook als zodanig wordt erkent. Maar zij zien dat er veel jeugdhonken zijn gesloten, al dan niet omdat de verhuurder de overeenkomst stop heeft gezet. Maar hierdoor voelen zij een enorme druk in het open gaan maar vooral in het toezicht houden. Ze voelen zich verantwoordelijk voor "hun" jeugdhonk en willen alles in goede banen laten lopen maar uiteindelijk willen zij ook gewoon met hun eigen vriendengroep bij elkaar komen. Zij hebben vooral geen behoefte het gevoel te hebben op een zaterdagavond aan het werk te moeten.

- Boodschap: Laat jongeren met hun eigen vriendengroep bij elkaar komen. Ze begrijpen dat de jeugdhonken die 70 man binnen laten commerciële horeca worden genoemd. Maar de groepen die alleen met eigen moas plus kalletjes zitten kunnen net aan hun eigen broek op houden. Sommige moeten zelfs huur betalen van 750 euro per maand.
- De regel van 25 personen is te krap. Vaak zijn moasgroepen 15 man + kalletjes dan zit je er al overheen. Is er dan een keer een verjaardag en komen er een paar bij en dan hangen ze al.
- Onder de radar zitten op het industrieterrein ongeveer 50 moasgroepen bij elkaar in kantes, boxen etc.
- Vooral de 15-16 jarigen starten in kantes, boxen of onder de overkapping bij ouders. De oudere jeugd heeft de middelen om een jeugdhonk in te timmeren of een box te huren.
- Eén barretje gaf aan dat ze niet weer een convenant gaan afsluiten met de gemeente. Ze willen met hun vriendengroep onder de radar blijven. Bij excessen in andere barretjes worden de namen steeds genoemd van de barretjes waar niks aan de hand is. Dit zorgt voor hen ook voor een slechte naam. Gemeente mag gewoon controleren, ook hebben veel jeugdhonken tegenwoordig camera's.
- Vanwege de sluiting van een aantal jeugdhonken, gaan die groepen zwerven en dan krijgen de andere jeugdhonken weer te maken met te veel jongeren die aan de deur staan. Dit zorgt voor onderling onbegrip. Dus sluiting lost problemen niet op. Maar zorgt ervoor dat de jeugdhonken die zich normaal gedragen juist last krijgen van de jeugdhonken die de regels overtreden.
- Ze begrijpen dat er in het verleden geklaagd werd over glasoverlast etc. De regel is dat ze in de loop van de zondag met moasgroepen dit opruimen. Er is zelfs een groep die een eigen veegauto hiervoor heeft aangeschaft.
- Er komen zomaar brieven vanuit de gemeente met waarschuwingen. Waar zijn die op gebaseerd. Op een licht dat nog aanstond? Het lijkt vaak te zijn gebaseerd op aannames.

- De horeca in het oude dorp is heel duur om een hele avond te zitten. Vaak gaan de jongeren erheen om even wat te eten en anderen te ontmoeten naast hun eigen vriendengroep.
- Roken in jeugdhonken? Het gebeurt toch ook in het Achterhuis bij trouwerijen?
- Drugsgebruik: lachgasballonnetjes zijn uit de tijd (helemaal toen die Marokkaan met zijn gasflessen over de kop ging met de auto), 3MMC was een rage geven de jongeren aan. Een andere groep zegt bij middelengebruik zijn jongeren gesloten. Want als je de naam van de ene noemt, gaat die de ander weer verklikken. Een aantal jongeren geeft aan dat die rotzooi hun jeugdhonk niet inkomt.
- De jeugd er gesteld is op hun jeugdhonken, ze zien daar verantwoordelijkheid in en pakken die ook volgens hen. Voor de aanwezigen zijn de corona maatregelen ingrijpend en heeft het een grote invloed hoe zij met elkaar omgaan (mensen blijven thuis, zien elkaar veel minder).

(Voorzichtige) Conclusie jongeren

Er ligt een wereld van verschil tussen illegale horeca en jeugdhonken. Iedereen blijft graag onder de radar, maar met name de jeugdhonkenbezoekers willen niet opvallen, niet de aandacht trekken. En daar doen zij ook veel aan. Hun doel is gewoon gezellig met een vriendengroep bij elkaar zijn omdat een hele avond in de legale horeca veel te duur is. Kennelijk gaat het hier niet alleen om de jongste groepen maar ook om de echte vaste vriendengroepen van oudere leeftijd die veelal in eenvoudige ruimten bij elkaar komen (bedrijfskantines, etc.).

De excessen kunnen worden toegeschreven aan met name oudere jeugd die niet alleen de middelen hebben om een horeca-achtige gelegenheid te bouwen maar ook gericht zijn op geld verdienen. Daar vindt ongecontroleerde toegang plaats. De excessen die hier plaatsvinden (zie verder in deze evaluatie) gaan niet alleen om toelaten van te jonge bezoekers maar ook om drugsgebruik, overmatig alcoholgebruik, seksueel ontoelaatbare activiteiten.

Controle wordt bemoeilijkt, althans moeilijker gemaakt, door het installeren van beveiligingssystemen als bijvoorbeeld camera's zodat men voorbereidt een controle kan ondergaan.